

Розділ II РОДИНА, ШКОЛА, ГРОМАДСЬКІСТЬ

На моральному здоров'ї сім'ї
будується педагогічна
мудрість школи.

В.О. Сухомлинський

М.Г. СТЕЛЬМАХОВИЧ (1934—1998) Українці про школу, вчителя, громаду

Свого повного довершення родинне виховання досягає тоді, коли воно здійснюється у нерозривній єдності з педагогічним впливом школи та громадськості, а основним фактором формування особистості виступає родинно-шкільне виховання.

Гармонія взаємодії родини, школи та громадськості аж ніяк не означає ігнорування їх специфічних виявів. Адже кожна з цих педагогічних ланок має своє призначення та власні навчально-виховні можливості.

Сім'я покликана народжувати дітей і з першого моменту появи їх на світ приголубити щирістю материнського серця, обласкати духом родинної злагоди, теплом кровних і свояцьких взаємин. Вона закладає фундамент вихованості кожної людини, який характеризується особливою міцністю тоді, коли побудований на ґрунті глибоких емоцій любові між батьками та дітьми.

Школа вводить дитину в світ грамоти, наукових знань, у царство книг, освіти, культури.

Родина та школа — природні союзники, дві могутні сили виховання. При правильно налагодженій їх взаємодії батьки виступають помічниками вчителів, а вчителі — помічниками батьків у вихованні дітей і молоді. В даному випадку одні без одних обійтися не можуть. Добра школа та, яка (особливо в молодших

родина, школа, громадськість

класах) більше нагадує сім'ю. В свою чергу, порядна сім'я — це та, що в своє життя активно привносить елементи школи.

У гущі українського народу з давніх-давен домінує шанобливе ставлення батьків і дітей до школи, яку, як і батька-вєньку, українці любовно іменують рідною, бо вона робить людину "зрячою", тобто грамотною, освіченою.

В одній із народних загадок про неписьменну людину так і сказано: "Хороше бачить, а сліпий". Їй вторує народний афоризм: "Письменний бачить поночі більше, як неписьменний вдень".

Учений, освічений, за народним трактуванням, — той, хто вміє читати, писати, рахувати, має широкі та глибокі знання. Письменність відкриває кожній людині широкий шлях до знань, світла, розуму. Кожен крок в оволодінні грамотою вселяє життєвий оптимізм, віру в найкраще майбутнє ("Де грамотні люди, там біди не буде"). Письменність ніколи й нікому не зашкодить ("Грамота — не хвороба, літ не збавить"). Вона завжди згодиться ("Грамота — не хвороба, завжди пригодиться"). Той, хто оволодів грамотою, одержує щедрі винагороди — духовну ("Хто пише та малює, той діток а весь вік пише" (олівець); "Утрюх їдуть братці верхом на конячці" (пальці й олівець); "Малий коник з чорного озера воду бере, біле поле поливає" (перо, чорнило, папір); "Чорні, криві, від роду німі, а то мене повинен знати. А коли мене не знаєш, то нічого не вгадошка"; "Білий заєць бігає по чорному полю" (крейда і веться" (папір) тощо. Мудрих і дуже повчальних висловлювань на користь письменства в народній дидактиці чимало. Всі вони закликають оволодівати знаннями, прагнути стати письменним.

Засвоєння письма відкриває пряму дорогу до такого могутнього світоча знань, як книга. В українській родинній етнопедагогіці їй присвячено найкращі, найщиріші, найтепліші слова: "Книга завжди може підказати, як на правильний шлях стати", "Книга — невичерпне джерело знань", "Купиш хорошу книжку — придбаєш розумного друга", "Золото добувається із землі, знання — з книг", "Голова від книг розумніша".

Високо оцінюючи значення шкільної освіти, народна мудрість справедливо проголошує: "У житті світла дорога починається від шкільного порогу".

